

RAD NA TEKSTU – ISHODI I AKTIVNOSTI

Znamo koliko je važan rad na tekstu u nastavi latinskog jezika, a kako predajem i povijest odabrala sam za obradu i povjesnu temu opisanu od poznatog rimskog povjesničara Tita Livija. Tako sam ostvarila sjajnu korelaciju povijesti i latinskog jezika, odnosno rimske civilizacije i kulture.

Koristila sam najprije izvorni latinski tekst uz dodatne komentare kako bi se učenici izravno suočili sa stilom, jezičnim zakonitostima i osobitostima primarnog povjesnog izvora. A zatim sam učenicima ponudila isti tekst koji sam preradila kako bi im olakšala rad. Naravno, ovaj prilagođeni tekst bio im je puno lakši, ali uvidjeli su kako se prilagodbom gubi sjajan prijenos antičke originalne misli.

1.DIO

Razina učenja: 2.razredi, 2.polugodište

Tekst: Titus Livius, Ab Urbe condita, IXLI.,11,

Bellum Histicum

[11] paucis ante diebus Iunius Manliusque oppidum Nesattium, quo se principes Histrorum et regulus ipse Aepulo receperat, summa ui oppugnare cooperant. eo Claudius duabus legionibus nouis adductis, uetere exercitu cum suis ducibus dimisso, ipse oppidum circumsedit etuineis oppugnare intendit, amnemque praeterfluentem moenia, qui et impedimento oppugnantibus erat et aquationem Histri praebebat, multorum dierum opere exceptum nouo alueo auertit. ea res barbaros miraculo terruit abscisae aquae: et ne tum quidem memores pacis, in caedem coniugum ac liberorum uersi, etiam ut spectaculo hostibus tam foedum facinus esset, palam in muris trucidatos praecipitabant. inter simul complorationem feminarum puerorumque, simul nefandam caedem, milites transgressi murum oppidum intrarunt. cuius capti tumultum ubi ex pauido clamore fugientium accepit rex, traiecit ferro pectus, ne uiuus caperetur; ceteri capti aut occisi. duo deinde oppida, Mutila et Faueria, ui capta et deleta. praeda, ut in gente inopi, spe maior fuit, et omnis militibus concessa est. quinque milia capitum sescenta triginta duo sub corona uenierunt. auctores belli uirgis caesi et securi percussi. Histria tota trium oppidorum excidio et morte regis pacata est; omnesque undique populi obsidibus datis in dicionem uenerunt. sub Histici finem belli apud Ligures concilia de bello haberi coepit.

Komentar :

Iunius – Marko Junije Brut, konzul 178.g.pr.Kr.; **Manlius** – Aulo Manlige Vulzon, konzul 178.g.pr.Kr.; **Nesattium** – Nezakcij, prijestolnica Histri, današnje Vizače kod Pule; **Aepulo,-onis,m.-** Epulon, kralj Histri; **summa vi** -svom silom ; **Claudius** – Gaj Klaudije Pulher, konzul 177.g.pr.Kr. **vineis** – bojnim kolibama (vinea - vrsta zaštitnih naprava za obranu od strijela); **ne –quidem** – niti; **intrarunt** – intraverunt; **Mutila i Fauc eria** – Mutila i Faverija,dva histarska grada, nepoznate lokacije (Mutila je možda Medulin, a Faverija Pomer);

sub corona venire – biti prodan kao robovi (jer su prodavani robovi imali vijence na glavi) ; **venierunt** - venerunt

DOMENE	ISHODI	AKTIVNOSTI
JEZIČNA PISMENOST	Učenik prepoznaće i opisuje glagolske oblike u tekstu. Povezuje oblike riječi u sintagme.	Učenik pronađe glagolske oblike u tekstu i upisuje ih u tablicu prema licu, broju, načinu, vremenu i stanju. Određuje glagole od kojih navedeni oblici dolaze. Pridjeve, zamjenice, brojeve i participe treba povezati s imenicom na koju se odnosi (rad u paru)
	Učenik povezuje riječi iz izvornog teksta s latinizmima u hrvatskom i drugim jezicima.	Učenik pronađe u tekstu latinizme i objašnjava vezu i njihovo značenje danas: <i>princeps</i> – <i>principat</i> ; <i>regulus</i> – <i>regulacija</i> ; <i>multus</i> – <i>multivitamin</i> , <i>multikulturalan</i> , <i>milia</i> – <i>milenij</i> , <i>aqua</i> – <i>akvarij</i> , <i>akvarel</i> , <i>miles</i> – <i>militarizam</i> ....
ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJE	Učenik definira osnovne dijelove rečenice i prevodi rečenice. Uspoređuje svoj prijevod s drugim prijevodima. Prepričava i komentira prevedene	Učenici podijeljeni u grupe određuju dijelove rečenice uz pomoć nastavnika i komentara, svrstavaju osnovne dijelove rečenice u tablicu i prevode rečenice.

	rečenice.	
	Učenik prepoznaće i opisuje ablativ absolutni u tekstu i prevodi ih.	Učenik prepoznaće u tekstu ablativ absolutni, navodi njegove dijelove i prevodi ih uz pomoć nastavnika.
CIVILIZACIJA I BAŠTINA	Učenik izdvaja bitne podatke iz teksta	Učenik iz teksta izdvaja podatke vezane za rat s Histrima (imena rimske zapovjednike, ime i titulu histarskog kralja, opisuje pad Nezakcija, taktiku i borbene sprave Rimljana)
	Učenik istražuje, proširuje i grupira podatke iz teksta. Nabraja, prepoznaće i opisuje antičke lokalitete u Istri. Uspoređuje hrvatsku antičku baštinu s europskom i daje primjere.	Učenik proširuje podatke iz teksta vezane za rat s Histrima podacima prikupljenim s interneta te ih prezentira (etimologija Epulonovog imena, objektivnost Tita Livija u opisu rimske neprijatelja, gradine i rimske ostatke na našem tlu)

IZLAZNA KARTA : izrada i rješavanje interaktivnog listića pomoću digitalnog alata Wizer.me

RAZRADA AKTIVNOSTI:

U ovoj aktivnosti se povezuju domena jezične pismenosti i domena iskustva teksta i komunikacije uz prepostavku da su učenici već svladali sva glagolska vremena, načine i stanja i ablativ absolutni s participom te će ovaj tekst poslužiti za utvrđivanje gradiva.

Korak 1 Učenici čitaju tekst u sebi i izdvajaju iz njega glagolske oblike.

Korak 2. Učenici smještaju glagolske oblike u tablicu (rad u paru)

GLAGOL IZ TEKSTA	LICE/ BROJ	NAČIN, VRIJEME, STANJE	TEMELJNI OBLIK GLAGOLA

Učenici povezuju pridjeve, zamjenice, brojeve, participe s imenicom na koju se odnose – u tablici su im napisane imenice iz teksta, a oni moraju upisati ostale vrste riječi koje se slažu s imenicom u rodu, broju i padežu (rad u paru) . Moguće je taj zadatak rješiti pomoći Quizleta ili LearningAppsa.

Korak 3 Učenici čitaju rješenja, ispravljaju jedni druge, a nastavnik nadgleda.

Korak 4. Učenici su podijeljeni u 4 grupe te svaka grupa dobiva dio teksta za prijevod. Svaka grupa prevodi svoj dio teksta koristeći se tablicama iz prethodne aktivnosti, rječnikom, komentarima te uz pomoć nastavnika; izdvaja latinizme.

Korak 5. Svaka grupa iznosi svoj dio prijevoda. Ostali slušaju, ispravljaju eventualne pogreške, nastavnik također to čini.

Korak 6, Učenici sastavljaju pitanja vezana uz sadržaj teksta čije sudjelove prevodili. Svi zajedno rješavaju kviz.

2.DIO

Razina učenja: 2.razredi , opća gimnazija

Prilagođeni tekst “Bellum Histicum”

[11] Iunius Manliusque oppidum Nesattium, quo se principes Histrorum et regulus ipse Aepulo receperat, summa vi oppugnare cooperant. Claudius cum duabus legionibus ipse oppidum circumsedit et vineis oppugnare intendit, amnemque praeterfluentem moenia, qui et impedimento oppugnantibus erat et aquationem Histris praebebat, multorum dierum opere exceptum novo alveo avertit. Ea res barbaros miraculo terruit abscisae aquae: et in caedem coniugum ac liberorum versi, palam in muris trucidatos praecipitabant. Milites transgressi murum oppidum intraverunt. Rex traiecit ferro pectus, ne vivus caperetur; ceteri capti aut occisi. duo deinde oppida, Mutila et Faveria, capta et deleta. Praeda omnis militibus concessa est. Histria tota trium oppidorum excidio et morte regis pacata est.

Komentar:

Iunius – Marko Junije Brut, konzul 178.g.pr.Kr.; **Manlius** – Aulo Manlige Vulzon, konzul

178.g.pr.Kr.; **Nesattium** – Nezakcij, prijestolnica Histra, današnje Vizače kod Pule;

Aepulo,-onis,m.- Epulon, kralj Histra; **summa vi** -svom silom ; **Claudius** – Gaj Klaudije

Pulher, konzul 177.g.pr.Kr. **vineis** – bojnim kolibama (vinea - vrsta zaštitnih naprava za obranu od strijela); **intrarunt** – intraverunt; **Mutila i Fauveria** – Mutila i Faverija, dva histarska grada, nepoznate lokacije (Mutila je možda Medulin, a Faverija Pomer)

DOMENE	ISHODI	AKTIVNOSTI
JEZIČNA DOMENA	Učenik prepoznaje i opisuje glagolske oblike u tekstu.	Učenik pronađe glagolske oblike u tekstu, opisuje ih i

		grupira u tablicu, ukojоj su oni već upisani u ličnom obliku a treba im odrediti lice, broj, način, vrijeme i stanje.
	Učenik povezuje riječi iz teksta s latinizmima u hrvatskom i drugim jezicima	Učenik pronađe utekstu latinizme, objašnjava vezu i njihovo značenje danas: <i>princeps; regulus; multus; , aqua; miles ....</i>
ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJE	Učenik definira osnovne dijelove rečenice i prevodi rečenice	Učenici podijeljeni u grupe određuju dijelove rečenice služeći se komentarima i uz nastavnikovo vođenje svrstavaju temeljne dijelove rečenice u tablicu i prevode rečenice
	Učenik prepoznaje utekstu ključne pojmove.	Učenik odgovara usmeno na pitanja koristeći riječi i sintagme iz prilagođenog teksta; Tko? Što? Gdje? Kada? Kako ?
CIVILIZACIJA IBAŠTINA	Učenik izdvaja bitne podatke iz teksta	Učenik iz teksta izdvaja podatke vezane za rat s Histrima (imena rimske zapovjednika, Epulon, histarski

		kralj, taktika ratovanja, pad Nezakcija) i prepričava sadržaj teksta.
	Učenik istražuje, proširuje i grupira podatke iz teksta. Nabraja, prepoznaje i opisuje antičke lokalitete u Istri. Uspoređuje hrvatsku antičku baštinu s europskom i daje primjere	Učenik podatke iz teksta vezane za rat s Histrima proširuje podacima prikupljenim s interneta te ih prezentira u Nearpodu.

IZLAZNA KARTA; izrada kviza (Kahoot) kojeg izrađuju učenici – pojmovi iz rimske civilizacije i baštine, o antičkim spomenicima u Istri, o ratu s Histrima

RAZRADA AKTIVNOSTI:

Aktivnost je povezana uz domenu civilizacija i baština.Korak 1

Učenici iz prilagođenog teksta izdvajaju podatke vezane za rat s Histrima. Igraju kviz pomoću digitalnog alata Kahoot: <https://create.kahoot.it/share/rat-s-histrima/cfd21863-5ed1-4665-9ef5-7c167dccec45>

Korak 2

Podatke iz teksta proširuju informacijama s interneta te ih prezentiraju u obliku Nearpod prezentacije. Pri tome su podijeljeni u grupe prema zadanim temama: a) Tit Livije – provjeriti koliko je objektivan kada

piše o rimskim neprijateljima b) gradina Nezakcij c) rimska taktikaratovanja (oružje i opsadne sprave) d) rimsko – histarski ratovi
(uzroci, posljedice) e) etimologija Epulonovog imena f) tragovi antičkog Rima u Istri

Korak 3

Učenici prezentiraju pomoću Nearpoda prikupljene informacije nazadane teme.

Korak 4

Učenici vode raspravu o svakoj od navedenih tema.

Ksenija Jurišić, prof.